

Ecocampus

In juni 2008 ondertekenden minister Crevits en de voorzitters van de vijf associaties van het hoger onderwijs de Ecocampusovereenkomst. Dankzij die

overeenkomst kunnen we een project uitbouwen op maat van het hoger onderwijs. Naar analogie met de MOS-begeleiders worden er in de overeenkomst zeven Ecocampusbegeleiders voorzien. Zij worden gehuisvest bij de vijf associaties van het hoger onderwijs. Op die manier kunnen ze alle hogescholen en universiteiten optimaal bereiken. Daarnaast zorgt de centrale Ecocampuscoördinatie voor de sturing van het project. Ze verspreidt initiatieven en ideeën. De overeenkomst werd afgesloten voor een periode van drie jaar. Gedurende die periode zal Ecocampus werken binnen drie actiedomeinen: interne milieuzorg, milieuzorg in de curricula en milieuzorg in het studentenleven.

<http://ecocampus.lne.be>, ecocampus@lne.be

ECOSMOS

Velt vzw en Rock Werchter sloegen de handen in elkaar om op Rock Werchter de festivalgangers te verrassen met de 'ecosmos', een lekker, gezond én ecologisch broodje. De ecosmos was één van de vele inspanningen om de ecologische voetafdruk van Rock Werchter te verkleinen. Naast voeding werd ook aandacht besteed aan transport naar en van de festivalweide, afval en energie. De impact van eetgedrag op het leefmilieu en klimaat is niet te onderschatten. Onderzoek wijst uit dat een doorsnee huishouden maar liefst 30% van zijn CO₂-uitstoot realiseert in de keuken, waarbij niet zozeer het koken, maar wel aard en herkomst van de ingrediënten de doorslag geven. Minder vlees eten, minder ingevlogen fruit en groenten, en minder groenten uit verwarmde serres kopen, leveren de grootste CO₂-besparing op. De ecosmos

is een biologisch broodje, met vegetarisch-biologisch broodbeleg/kaas, seizoensgroenten en eventueel een mayonaise of dressing. Wie niet naar de wei ging, maar toch mee wil smullen, vindt lekkere broodbelegfantasieën op www.ecosmos.be.

Lerend Netwerk

Je wilt in het hoger onderwijs aan de slag met het thema EDO (Educatie voor Duurzame Ontwikkeling), maar weet niet goed waar te beginnen. Nu is er 'Lerende Netwerken' van docenten en opleidingsverantwoordelijken. Er is onder meer ruimte om didactisch materiaal

uit te wisselen, inspiratie op te doen, collega's van andere hogescholen en universiteiten te ontmoeten en bij te leren uit gastcolleges. Momenteel zijn er lerende netwerken opgestart over vijf opleidingen, namelijk lerarenopleiding, sociaal werk, ingenieurswetenschappen, economische opleidingen en toerisme. Geïnteresseerden kunnen hierbij altijd aansluiten.

Het lerend netwerk 'Integratie van duurzame ontwikkeling in de Lerarenopleiding' is van start gegaan in juni 2008. Bedoeling is dat het netwerk tijdens het komende academiejaar een viertal keren samenkomt. Geef jij les in de lerarenopleiding en ben je geïnteresseerd om jouw ideeën over EDO uit te wisselen met collega's en zelf een berg inspiratie op te doen?

Schrijf je in via

elke.vanwildemeersch@lne.vlaanderen.be (Ecocampus)

of via magali.decloedt@dhovlaanderen.be (DHO Vlaanderen).

De lerende netwerken zijn een initiatief van DHO Vlaanderen, i.s.m. Ecocampus. Met de steun van de vijf Vlaamse Associaties van Universiteiten en Hogescholen en financiering vanuit de Vlaamse overheid, werken Ecocampus en Duurzaam Hoger Onderwijs Vlaanderen (DHO Vlaanderen) aan de integratie van milieuzorg en duurzame ontwikkeling in de curricula en de interne bedrijfsvoering van het Vlaams hoger onderwijs.

Voor meer informatie kun je terecht op

www.dhovlaanderen.be

(rubriek 'Lerende Netwerken').

Hebben vissen dorst?

Zit je met een vraag over wetenschap of geschiedenis, dan kun je die voortaan stellen op www.ikhebeenvraag.be. Een team van experts staat klaar om ze te beantwoorden. Je kunt vragen voorleggen over biologie, wiskunde, fysica, maar evengoed over taal, gezondheid of psychologie. De interactieve site www.ikhebeenvraag.be is een proefproject waaraan 14 Vlaamse en federale wetenschappelijke instellingen en universiteiten hun medewerking verlenen. De site is vooral bedoeld om het grote publiek op een objectieve manier te informeren over wetenschappelijke vraagstukken. De site moet het contact tussen wetenschappers en publiek ook vergemakkelijken en de interesse bij jongeren stimuleren.

Basisboek Duurzame ontwikkeling

Er is heel wat literatuur over duurzame ontwikkeling. Het boek van Niko Roorda van de stichting Duurzaam Hoger Onderwijs (DHO) is gericht op de belangrijkste doelgroep wat betreft duurzaamheid: studenten. Het is ook bruikbaar in de derde graad van het secundair onderwijs en een ideale informatiebron voor leerkrachten.

Duurzame ontwikkeling omvat een groot aantal verschillende onderwerpen: o.a. armoede, ontwikkelingskansen, klimaat, schaarse grondstoffen, toekomstbeelden, verantwoordelijkheid van bedrijven en professionals, nieuwe technologieën. Je krijgt in het basisboek een brede inleiding over die vakoverschrijdende thema's. Het brengt de verwevenheid op een toegankelijke wijze in beeld. Niko Roorda brengt het thema dicht bij de eigen beleving. Het wordt herkenbaar voor iedereen. De vele tussenvragen nodigen uit tot nadenken over de eigen rol binnen duurzame ontwikkeling.

De veelheid en diversiteit aan opdrachten speelt in op verschillende vakdomeinen en interesses. Sommige opdrachten kun je individueel inoefenen. Andere opdrachten komen het best tot recht als (vakoverschrijdend) groepswork tijdens discussieopdrachten of projectopdrachten. Bij ieder hoofdstuk is er ondersteunend materiaal op www.duurzaam.wolters.nl, zoals verwijzingen naar andere bronnen, organisaties en beleidsstukken.

De computerprogramma's bij de opdrachten zijn leuk. De samenvattingen en begrippenlijsten aan het eind van elk hoofdstuk zijn handig.

*Niko Roorda, Basisboek Duurzame ontwikkeling,
ISBN 978 90 01 27609 4, 248 pagina's,
Wolters-Noordhoff, Groningen, 2005.*

Kampkippen en bio-uniformen

Met VerdraaiDeWereld veroverde duurzame ontwikkeling een plekje in het jeugdwerk. De nieuwe webstek van het Platform VerdraaiDeWereld zwenfelt deze draaibeweging verder aan. Waar vind je een dansvloer die zelf energie opwekt? Hoe meet je de voetafdruk van je kamp? Hoe stel je een vervoersplan op met het team? Ja, hoe kun je binnen je organisatie concreet aan de slag met duurzame ontwikkeling? Goed nieuws! Je hoeft niet langer langs 20 verschillende sites over duurzame ontwikkeling te surfen. Verdraaidewereld.be linkt jeugdwerkers door naar alle spelen, vormingen, campagnes en concrete tips die het net aanbiedt. De site barst dan ook van de tips. Aan elke tip hangt een goed voorbeeld dat uitdaagt tot actie. Wist-je-dat-jes en een heleboel links prikkelen om verder te surfen. De site biedt jeugdwerkers ook een forum voor alle vragen in verband met jeugdwerk en duurzame ontwikkeling. Binnen de drie dagen voorziet de kernredactie hen van een swingend antwoord. Die redactie bestaat, net als het platform VerdraaiDeWereld, uit een combinatie van Noord-Zuidorganisaties, milieubewegingen en jeugdwerkers.

Platform VerdraaiDe Wereld wordt gecoördineerd door Jeugddienst Globelink, bestaat uit Wereldcentrum, Jeugd Rode Kruis, KSJ-KSA-VKSJ, 11.11.11, VELT, KLJ, Vredeseilanden, Jerom, Jeugd & Vrede, Broederlijk Delen, Trias, Jint, Chiro, Scouts & Gidsen Vlaanderen, Kazou, Oxfam Wereldwinkels, Djapo en wordt gesteund door Vlaamse Jeugdraad, IJD Antwerpen, Ecolife, Vluchtelingenwerk Vlaanderen, KAJ, Green.

Foodfight

De mening van 700 Vlaamse jongeren die op vrijdag 9 mei 2008 debatteerden over het thema 'energie en de toekomst' vind je op kras.globelink.be (Resultaten OSZ 2008).

KRAS daagt je uit hierop te reageren en bovenal de stem van die jongeren mee te nemen in beleidsdiscussies.

In september is KRAS 2008-2009 uit de startblokken geschoten. Onder de titel "Foodfight" smijten ze zich dit schooljaar op het thema "voedsel". Maak je collega's, leerlingen of leerkrachten alvast warm want het wordt een bijzonder smakelijk KRASjaar.

De voedselcrisis die sinds begin 2008 het nieuws beheerst, liegt er niet om: willen we dat iedereen op aarde voldoende te eten heeft, dan moeten we op een andere manier met voedsel en voedselbronnen omgaan. Hoe zorgen we dat iedereen voldoende te eten heeft? Welk voedsel is nog gezond? Sterven de vissen uit of moeten we er juist meer gaan eten?

Samen met miljarden consumenten weten de koks van de World Assembly of Professional Cooks (WAPC) het ook niet meer.

Zij roepen daarom dringend een rondetafel samen om hierover, samen met een aantal betrokkenen, eens stevig door te bomen.

Miek Stevens, Globelink, 02 527 91 94, miek@globelink.be

Vuurvlinder

De bruine vuurvlinder is terug van weg geweest! Men dacht dat hij in Vlaanderen uitgestorven was, maar hij is waargenomen in een aantal graslanden in Begijnendijk en omgeving. Natuurpunt Begijnendijk en de gemeente Begijnendijk zijn trots op 'hun' vlinder.

Op 3 augustus organiseerden ze een 'bruine vuurvlinderherhapening'. De dag kaderde in het grotere geheel van de Countdown2010-campagne. Europese leiders engageerden zich om tegen 2010 het verlies aan soortenrijkdom of biodiversiteit een halt toe te roepen.

Ook de gemeente Begijnendijk zette haar schouders onder het initiatief en ondertekende op zondag 3 augustus het Charter voor Biodiversiteit. Voortaan mag Begijnendijk zich dan ook met trots een Countdown2010-gemeente noemen.

(Zie ook "Biodiversiteit lokaal BEKEKEN p. 29)

Watervoetafdruk

Naast de ecologische voetafdruk is er ook de watervoetafdruk. De watervoetafdruk is een indicator voor onze waterconsumptie. Er wordt daarbij niet alleen rekening gehouden met leidingwater, maar ook met het water dat nodig is voor de productie van onze voeding en kleding. Dat verbruik ligt namelijk veel hoger. Zo is er voor een kilo vlees in de supermarkt gemiddeld 16.000 liter water nodig. Op de Engelstalige site www.waterfootprint.org kun je berekenen hoe groot je *watervoetafdruk* is.

Bron: Taalink 145

Producttest.be

Sinds 22 november 2007 staat het berekeningsmodel milieuverantwoorde consumptie en productgebruik online op www.producttest.be. Ondertussen hebben al 225 gebruikers zich geregistreerd om met de software na te gaan hoe milieuverantwoord een product is en hoe goed hun organisatie presteert op het vlak van milieuverantwoorde consumptie en productgebruik.

Met behulp van het berekeningsmodel kan een organisatie namelijk snel de huidige én toekomstige aankoopprestaties evalueren. Of vergelijken met de aankopen uit het verleden.

Je beoordeelt een product als volgt: het model stelt je een aantal vragen over het product. Wanneer die zijn beantwoord, toont het een grafiek, die de milieuprestaties van de beoordeelde producten weergeeft. De score maakt een vergelijking tussen verschillende producten of producttypes mogelijk. Meteen heb je ook een gebruiksvriendelijk houvast bij nieuwe bestellingen.

Wil je weten hoe het precies in zijn werk gaat, registreer je dan op www.producttest.be. Na een bevestiging kun je aan de slag in het berekeningsmodel. Met vragen kun je terecht op tel. 015 28 43 03 of via stip@ovam.be.

Momenteel bevat het berekeningsmodel twee productgroepen: kantoormaterialen en schoonmaakmiddelen. Begin 2009 mag je de volgende productgroep verwachten.

STIP-berichten, mei 2008

Leren om te keren

MIRA staat voor het Milieurapport van Vlaanderen. Het jaarlijkse rapport beschrijft, analyseert en evalueert de toestand van het Vlaamse leefmilieu, bespreekt het gevoerde milieubeleid en blikt vooruit op mogelijke milieuontwikkelingen.

De VMM (Vlaamse Milieumaatschappij) goot die schat aan informatie in een onderwijsbrochure, bestemd voor de *tweede en derde graad* van het *secundair* onderwijs. Vier onderwerpen komen aan bod: "Het Vlaamse water", over waterbeheer en waterkwaliteit, "Er hangt iets in de lucht", over luchtverontreiniging, "Opwarming zorgt voor natte voeten", over klimaatverandering en energiegebruik en "Onze vuilniszak moet op dieet", over afval.

Je kunt de brochure gratis bestellen via www.vmm.be/educatie of downloaden op www.milieurapport.be.

Groen licht

voor bouw van eerste passiefscholen

Dit jaar nog start de bouw van de eerste Vlaamse passiefscholen. Op voorstel van minister VANDENBROUCKE en minister CREVITS zette de Vlaamse Regering op 23 mei 2008 het licht op groen voor 25 scholen, verspreid over alle provincies.

Passiefscholen zijn zo gebouwd dat ze (bijna) geen verwarming nodig hebben. Door goede isolatie, extreme luchtdichtheid, zonnewarmtewinsten via goed georiënteerde ramen en gezond en voldoende ventileren, zijn die scholen baanbrekend op vlak van energieverbruik en luchtkwaliteit. Het energieverbruik van een passiefschool is zo'n 75% lager dan bij een traditioneel schoolgebouw. Dat is niet alleen belangrijk in de strijd tegen de opwarming van de aarde. Dankzij de minieme energiefactuur blijven er voor de scholen veel meer middelen over voor de inhoudelijke werking. Alle onderwijsnetten stappen mee in het project en zullen samen een bouwvolume van 65.565 m² realiseren.

De minister van onderwijs maakt voor de pilootprojecten een budget van 21 miljoen euro vrij. De meerkosten als gevolg van passiefbouwen worden volledig gesubsidieerd.

De oproep van het Agentschap voor Infrastructuur in het Onderwijs (AGION) voor de bouw van passiefscholen leverde 75 kandidaturen op. Een selectiecommissie beoordeelde de projecten op basis van een aantal vastgelegde criteria.

Er werd o.a. rekening gehouden met de snelheid waarmee het project kan gerealiseerd worden, de representativiteit van het project, de bereidheid om de energieprestaties permanent op te volgen en het project open te stellen voor geïnteresseerden en de totaalvisie van de inrichtende macht op duurzaamheid.

Uiteindelijk werden 25 projecten geselecteerd:

- 4 van het gemeenschapsonderwijs (8.451 m²),
- 7 van het officieel gesubsidieerd onderwijs (26.170 m²) en
- 14 van het vrij gesubsidieerd onderwijs (30.944 m²).

Het gaat zowel om scholen van het basisonderwijs, het secundair onderwijs en het volwassenenonderwijs. De bouwprojecten komen er in Heusden-Zolder, Bilzen, Bocholt, Genk en Dilsen-Stokkem (Limburg), in Tienen, Londerzeek en Groot Bijgaarden (Vlaams-Brabant), in Kortrijk, Brugge, Zwevegem, Waregem en Anzegem (West-Vlaanderen), in Aalst, Oudenaarde, Kruishoutem en Assenede (Oost-Vlaanderen), in Zwijndrecht, Turnhout, Wuustwezel, Morsel en Zandhoven (Antwerpen) en in Etterbeek (Brussels Hoofdstedelijk Gewest).

De bouw van de passiefscholen is ongetwijfeld een mijlpaal in de geschiedenis van energiezuinige gebouwen in Vlaanderen. Verwacht wordt dat door de bouw van deze voorbeeldprojecten de afzetmarkt voor passieve bouwproducten en de ervaring bij architecten, studiebureaus en aannemers op het vlak van passief bouwen sterk zal vergroten, waardoor de totale bouw prijs van passiefscholen en andere passiefgebouwen nog zal verminderen.

Persmededeling van de Vlaamse Regering 23/05/08.

Sharkmart

De jongerenwerking van 11.11.11 pakt dit najaar uit met SHARKMART: een uitdagend en interactief internetspel.

Het spel dompelt je 4 weken onder in de harde realiteit van de wereldwijde arbeidsmarkt. SHARKMART is een onderdeel van de nieuwe campagne voor Waardig Werk Wereldwijd.

SHARKMART loopt van 24 oktober tot 22 november. Wie inschrijft, krijg een job toegewezen in een bedrijf ergens ter wereld. Je scoort door die job in de loop van de maand zo goed mogelijk uit te voeren. Regelmatig krijg je een bericht toegestuurd met uitdagingen en moeilijke keuzes. Het is aan jou om de juiste beslissing te nemen en te overleven binnen de harde realiteit van de arbeidsmarkt als manager, poetsvrouw, marketeer of arbeider.

Inschrijven kan op www.sharkmart.be.

Informatie over de campagne: www.waardigwerk.be

Zonnewijzer

Binnen een vergroening- of speelplaatsproject vind je zeker een plaatsje om eens een zonnewijzer te maken en te plaatsen. Daarbij breng je meer vakken in de praktijk dan je denkt: natuurkunde, wiskunde, tekenen, geschiedenis, taal...

Benodigheden: kompas, passer, graadboog, winkelhaak, lat

- Bepaal de geografische ligging van je school (stafkaart, GPS, google)
- Maak een cirkel waarin je een kruis trekt van N naar Z en van O naar W
- Vanuit het middelpunt trek je de straal met een hoek gelijk aan de lengtegraad waarop je school zich bevindt (zal in Vlaanderen ongeveer 51° zijn)
- In het snijpunt van de straal met de cirkelboog trek je de raaklijn
- Waar de raaklijn de NZ-as snijdt, trek je een parallel met de WO-lijn. Je trekt een tweede parallel die een raaklijn is met de cirkelboog
- Vanuit het middelpunt trek je nu de uurhoeken: vanaf N telkens om de 15°. Dat worden de uren
- De stijl plaats je in de richting van het geografische noorden onder een hoek van ook 51°
- Uiteindelijk verkrijg je een zonnewijzer waarop je vanaf 4 uur zonnetijd tot 20 uur de tijd kunt aflezen.

Een gedetailleerde beschrijving vind je in het tijdschrift nr. 4/2008 van VELT

Eerlijke handel groeit

Met bijna de helft groeien (16 procent in Nederland, een kwart in België), dat is een indrukwekkende prestatie. En het is het soort-groei waar weinig tegen in te brengen is. Want voor de producenten van de fair trade koffie, thee, bananen of katoen is er de zekerheid van een gegarandeerde prijs die een leefbaar inkomen oplevert. Dat is allesbehalve een luxe voor wie beseft dat de meeste armen in de wereld boer of boerin zijn. De mondiale verkoop van fair trade - in meer dan 60 landen - bedraagt 2,3 miljard euro in 2007. Wie de producten overloopt, merkt grote verschillen. De omzet van bananen steeg vorig jaar met 72 procent, die van koffie met 19 procent en die van suiker met 111 procent, dat is meer dan een verdubbeling. Nog beter deden de vruchtensappen, waarvan de verkoop verviervoudigde. En het aantal verkochte stuks katoen explodeerde zelfs tot ruim het negenvoudige. Een paar verliezers zijn er ook, cacao en sportballen.

De voordelen van fair trade bereiken anderhalf miljoen boeren en landarbeiders en hun families. Maar in totaal telt de wereld 1,35 miljard boeren en landarbeiders. De weg is dus nog heel lang.

Heel succesrijk is ook het model van fair trade gemeenten die een aantal verbintenissen op zich nemen. Gestart in het Verenigd Koninkrijk en Ierland, vond dit concept intussen z'n weg naar België, Italië, Finland, Zweden en, heel bescheiden, in Canada, de Verenigde Staten en Denemarken. Eind 2007 waren er in totaal meer dan driehonderd van zulke fair trade gemeenten.

Bron: PALAbrief 09/07/2008

Energievreter

Een drankautomaat verbruikt evenveel als een gezin. Een doorsnee drankautomaat verbruikt jaarlijks 2500 kilowattuur of evenveel als een spaarzaam huishouden. De automaten blijven meestal dag en nacht ingeschakeld en ook de verlichte voorzijde vreet energie.

Het departement Elektromechanica van de Plantijn Hogeschool voert een groot onderzoek uit naar rationeel energieverbruik in scholen en openbare gebouwen. Ze onderzoeken verwarmingstoestellen en thermostaten, maar ook drankautomaten blijken energieverslinders te zijn.

“Eigenlijk zijn het koelkasten met een verlichte, publicitaire voorzijde”, klinkt het. “Bovendien hebben ze vaak verouderde technologie aan boord en is de isolatie niet afdoende.” Een verlichte drankautomaat die altijd opstaat, verbruikt 2500 kWh per jaar. Zonder verlichting zakt dat al naar 1400. Als de automaat via een tijdsturingssysteem 's nachts en in de weekends wordt uitgeschakeld, verbruikt hij nog maar 650 kWh. Plantijn hoopt dat de verdelers programmeerbare en energiezuinige automaten op de markt zullen brengen.

Bron: Gazet van Antwerpen, 08/05/08

Maak
zelf je
zonnewijzer

